

2. Козар Г.В. Навчаємо у грі. Використання ігрових ситуацій у процесі навчання математики у початковій школі. / Початкове навчання та виховання №19, X.: Вид. група «Основа», 2009. – С.22-31.

РУПАК А.С.,
МАРЦЕНЮК М.О.,
Мукачівський державний університет, Україна

КОНЦЕПЦІЯ ДОПОМОГИ В ЛОГОТЕРАПІЇ В. ФРАНКЛА

Сучасна світова психологія ґрунтовно досліджує логотерапію В.Франкла, його основоположні принципи і засади: Дж.Б'юдженгал, І.Б.Гриншпун, С.В.Кривцова, Д.О.Леонт'єв, Р.Леїнг, В.В.Летуновський, Р.Мей, Т.В.Сикорська, В.Хесле, І.Ялом, А.Ленгле та ряд інших, які висвітлюють й аналізують основні етапи життєвого та творчого шляху В.Франкла й основоположні підвалини теорії логотерапії, її різноманітні й унікальні психотехніки.

Життєвий шлях В.Франкла склався так, що він та члени його родини, за винятком сестри, котра емігрувала до США, опинилися в концентраційному таборі. Це було страшне місце: у ньому пощастило вижити лише одному із сорока ув'язнених. За два з половиною роки В.Франкл пройшов через чотири табори. Допомогли йому вижити віра, надія, любов. Життєтворчість Віктора Франкла має суттєве значення в історії створення теорії логотерапії [2].

Логотерапія - це психотерапевтична стратегія та напрямок в галузі екзистенційної психології, які запропоновані австрійськими психотерапевтом В.Франклом, в середині ХХ століття. В основі вчення напрямку логотерапії ставиться завдання психологу допомогти людині у набутті сенсу життя, який не може бути просто запозичений в інших людей [1].

В основі підходу В.Франкла до особистості – три основні поняття: «свобода волі», «воля до сенсу» і «сенси життя». За В.Франклом, питання про сенс життя природне для сучасної нормальної людини. І саме те, що людина не прагне до його досягнення, не бачить шляхів, що ведуть до нього, виступає основною причиною психологічних труднощів і негативних переживань типу відчуття безглуздості, нікчемності життя. Головною перешкодою виявляється центрація, зосередженість людини на собі, невміння вийти за межі себе, до іншої людини або до глибинного сенсу життя. Сенси, за В.Франклом, об'єктивно наявні у кожній миті життя, навіть у найтрагічнішому. Психолог не може дати людині цей сенси, у кожного він свій. Але психолог може допомогти кожному клієнтові: і дорослому, і дитині його усвідомити. Здебільшого втрата сенсу життя відбувається при сильних психотравматичних подіях: катастрофах, аваріях, розлученнях, зраді, загибелі близьких людей, участі у воєнних діях. Отже, завданням логотерапії виступає допомога людині в знаходженні сенсу життя. Унікальний сенси життя (або узагальнені цінності, що виконують ту ж функцію) може бути знайдений людиною в одній з трьох сфер: творчості, емоційних переживань, свідомому прийнятті тих обставин, що людина не в змозі змінити [1].

Для того, щоб ефективно допомогти людині віднайти свій сенс життя в контексті його терапії В.Франклом були розроблені методи (дерефлексії, парадоксальної інтенції) і прийоми («сократівський діалог», персональне осмислення життя) логотерапії.

1. *Метод дерефлексії* означає зняття зайвого самоконтролю, міркування про власні складності – те, що в побуті називають самокопанням. Так, у низці досліджень було показано, що сучасна молодь здебільшого страждає від думки про те, що в неї є комплекси, ніж від самих комплексів.

2. *Метод парадоксальної інтенції* припускає, що психолог надихає клієнта саме на те, чого той намагається уникнути. При цьому активно використовуються різні прояви гумору. В.Франкл вважав гумор формою волі, аналогічно до того, як в екстремальній ситуації формою волі є героїчна поведінка. Власний досвід В.Франкла як в'язня концентраційного табору підтвердив правомірність його позиції. Саме там В.Франкл переконався, що навіть у нелюдських умовах можна залишатися людиною, отримати перемогу над страшними обставинами життя. Для цього потрібно зберігати сенс життя. Свій досвід він описав у книзі «Психолог у концтаборі» (1946).

У логотерапії також використовуються такі прийоми як персональне осмислення життя та «сократівський діалог».

1. Сутність прийому «*Персональне осмислення життя*» полягає в тому, щоб людині, яка втратила сенс життя, сказати і показати, що вона потрібна іншій людині, що життя без неї втрачає для цієї людини сенс. Для матері, що втратила дорослу дитину, сенсом життя може стати виховання онуків. Жінка, яка втратила дитину внаслідок онкохвороби, засновує благодійний фонд і знаходить сенс життя в тому, що допомагає іншим матерям, що опинилися в подібній ситуації. Отже, сенс свого життя людина здобуває через усвідомлення того, що вона потрібна і корисна іншим близьким їй людям, суспільству.

2. «Сократівський діалог». Завдання цього прийому – залучення людини до співробітництва і розширення сфери його свідомості. «Сократівський діалог» – свого роду інтелектуальний двобій між психологом і клієнтом, під час якого коректуються непослідовні, суперечливі і бездоказові судження. Психолог поступово, крок за кроком, підводить клієнта до запланованого висновку. В основі цього процесу лежить логічна аргументація, що складає ядро прийому. Під час бесіди психолог формулює питання так, щоб школяр давав максимальну кількість ствердних відповідей. У такий спосіб людина наближається до прийняття судження, що раніше не приймалося, було мало зрозумілим або невідомим [3].

Логотерапія В.Франкла відіграє ключову роль у процесі психокорекційної роботи з різними категоріями клієнтів починаючи з дітей шкільного віку, в становленні їх унікального духовного світу. Основною метою логотерапії є допомога людині в пошуку сенсі життя та розвитку самоактуалізації.

Сенс життя є вродженою мотиваційною теорією, навіть самогубець якщо не вірить в сенс життя, то вірить в сенс смерті.

Список використаних джерел

1. Романин А. Н. Основы психотерапии. М.:КНОРУС, 2006. – 469 с.

2. Франкл В. Людина в пошуках справжнього сенсу життя . Психолог у концтаборі / Віктор Франкл; пер.з англ. О.Замойської. // Харків: Книжковий Клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2016. – 160 с.
3. Осипова А.А. Общая психокоррекция / А.А. Осипова.– М.: ТЦ «Сфера», 2000. – 512 с.

РУСИН Н.М.,
БЕРДАР Н.

Мукачівський державний університет, Україна

ЕМОЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Одним з п'яти пріоритетних напрямків діяльності дошкільного закладу є соціально-комунікативний розвиток дітей дошкільного віку, завдання якого складаються тільки в розвитку комунікативної та соціальної компетентності дітей, а й у формуванні позитивного ставлення дитини до себе, інших людей, навколишнього світу, розвитку емоційного інтелекту, емоційної чуйності, співпереживання. У зв'язку з цим проблема емоційно-комунікативного розвитку дітей дошкільного віку стає особливо актуальною на сучасному етапі.

Поняття «емоційно-комунікативний розвиток» включає в себе дві категорії. Комунікативний розвиток дитини дошкільного віку має на увазі мотивацію дошкільника на спілкування з оточуючими, його вміння контактувати з ними і знання таких норм спілкування як навички слухання співрозмовника, вміння співпереживати і правильно вирішувати конфліктні ситуації. Важливі теоретико-методологічні основи вивчення комунікативного розвитку дітей дошкільного віку містяться в фундаментальних дослідженнях О.М. Леонтьєва, С.Л. Рубінштейна, М.С. Кагана, Одним з п'яти пріоритетних напрямків діяльності дошкільного закладу є соціально-комунікативний розвиток дітей дошкільного віку, завдання якого не тільки в розвитку комунікативної та соціальної компетентності дітей, а й у формуванні позитивного ставлення дитини до себе, інших людей, навколишнього світу, розвитку емоційного інтелекту, емоційної чуйності, співпереживання. У зв'язку з цим проблема емоційно-комунікативного розвитку дітей дошкільного віку стає особливо актуальною на сучасному етапі.

Проблемі емоційного розвитку дітей дошкільного віку в своїх роботах приділяли увагу Л.І. Божович, Л.С. Виготський, А.Н. Леонтьєв, С.А. Рубінштейн, Т.А. Маркова, Я.З. Неверович, Д.Б. Ельконін та ін. Ми дотримуємося думки А.Н. Леонтьєва, що емоційний розвиток – це цілеспрямований педагогічний процес, тісно пов'язаний з особистісним розвитком дітей, з процесом їх соціалізації та творчої самореалізації, введенням в світ культури міжособистісних відносин, засвоєнням культурних цінностей. За останні два десятиліття емоції швидко стали зростаючою областю досліджень в різних дисциплінах, таких як когнітивна, соціальна психологія розвитку, антропологія, лінгвістика, нейронаука, філософія та ін. Однією з центральних тем, що виникли з спільних досліджень емоцій є те, що емоції – це не тільки особисті внутрішні переживання, але і переживання соціальних і комунікативних явищ. Таким чином, якщо емоції – за своєю суттю є

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>